

ETICKÉ SPOTŘEBITELSTVÍ – ŽIVOČIŠNÉ POTRAVINY

Zvíře je, stejně jako člověk, živý tvor. Dokáže cítit radost, lásku, bolest, strach a samozřejmě má také své potřeby, které touží naplnit. Pokud tyto potřeby uspokojeny nejsou, zvíře strádá a trpí, obdobně jako člověk.

Živočišné potraviny pochází z hospodářských zvířat (dále jen HZv).

Hospodářskými zvířaty lidé označují ta zvířata, která jsou jimi využívána pro práci (např. tažná síla, jezdeckví), ošacení (vlna, peří, kůže, kožešiny) nebo k získávání potravy (maso, mléko, sýry, vejce). Aby lidé získali ze zvířat, co nejvíce užítku, začali tato zvířata šlechtit¹⁾. Následkem tohoto procesu vznikla zvířata, která nepřírozeně dávají více mléka, více vajec, více masa. Pro představu - dnešní vyšlechtěné krávy nadojí i přes 30 l mléka denně. Dříve kráva nadojila, podle druhu plemene, do 10 litrů mléka, které sloužilo k nasycení telete.

Bohužel, tento rychlý, průmyslově pojatý, směr došel až tak daleko, že **přírozené potřeby zvířat se neberou v úvahu**. Nejdůležitější se pro lidi stala zmíněná užítkovost, v dnešní době poháněná vyšší zisků. Zvířata v tomto stavu velmi trpí, jejich tělo a orgány mnohdy nezvládají tuto uměle navozenou zátěž. K udržení vysoké užítkovosti je zapotřebí vysoce na bílkoviny koncentrované - bohaté krmivo, na které zvířata nejsou přizpůsobena. To jim způsobuje zdravotní problémy a zkracuje jejich život.

Před několika tisíci lety žila hospodářská zvířata volně v přírodě, než je lidé začali odchyťovat a v zajetí chovat (= domestikovat) a reprodukovat (= rozmnožovat) pro svůj užitek.

Domestikovaná zvířata jsou chována v zajetí, v omezeném prostoru, kde se nemohou chovat přirozeně podle svých potřeb a jsou zcela závislá na péči lidí. Přístup člověka ke zvířatům se jednotlivě zcela liší a velkou roli také hraje zvolený způsob ustájení – tj. technologie chovu.

V dnešní době jsou hospodářská zvířata lidmi chována - ustájena více způsoby:

- zavřená uvnitř ve stájích anebo velkých, často i bezokenních, halách, kde jsou buď na volno nebo fixována (=uvázaná), v kleci, v boxu, v kotci
- na volno ve stájích nebo v halách s umožněným volným přístupem ven do výběhu
- na volno na pastvinách
- ve schválených a kontrolovaných „ekologických chovech“, kde mohou být na pastvinách nebo ve stájích či halách s volným přístupem ven
- v domácích chovech pro vlastní využití a konzumaci
- v rodinách, v rámci „hobby“ chovů, kde mají šanci prožít dobrý život do svého přirozeného konce

Kvalita životních podmínek a přístup lidí se může ve výše uvedených způsobech chovů velice lišit.

Pozn. 1) Šlechtění je metoda zvyšování kvality potomstva dlouhodobým cílevědomým výběrem rodičů s požadovanými znaky.

CO POTŘEBUJÍ HOSPODÁŘSKÁ ZVÍŘATA KE SVÉMU SPOKOJENÉMU ŽIVOTU?

POTRAVU – kvalitní a čerstvou, vhodnou pro určitý druh

TEKUTINY – čistou pitnou vodu, která v zimě nezamrzne, mláďata potřebují mléko své matky

VZDUCH – čistý, pro zdraví a dobrou kondici

DOBŘE ŽIVOTNÍ PODMÍNKY – vhodné ustájení, dobré zacházení ze strany lidí, vhodnou podestýlku

SPOLEČNOST jedinců svého druhu – HZv jsou sociální zvířata, musí žít ve skupině (např. přirozená velikost hejna slepic je 10 – 20 jedinců V intenzivním zemědělství žijí slepice v halách až po tisících kusech. Ovce je třeba chovat minimálně 3, kozy alespoň dvě nebo s ovci, v podstatě veškerá HZv jsou zvířata skupinová – stádová. Pokud máme pouze jednoho koně, je dobré k němu pořídit alespoň poníka, oslíka apod.). Život se svým mládětem - matky a mláďata spolu přirozeně žijí mnohdy až do dospělosti mláďat, jinak mohou velmi psychicky strádat. Matky mají zase silný mateřský pud, který pomáhá při ochraně mláďete, mláďata mají pak přirozenou citovou vazbu na matku. Pozn.: Pozor u plemenných samců, kteří se většinou společně nesnesou.

PEVNOU KOSTRU – pro zdraví

POHYB A AKTIVITU – pro dobrou kondici a psychiku; mláďata pro svůj rozvoj, hru a radost

ZÁZEMÍ, KLID A OCHRANU – pro spokojený, hodnotný život, klidné prostředí bez rušení a hluku, prostor – místo poskytující ochranu před vlivy počasí (horko, zima, mráz, silný déšť, promočená půda)

HYGIENU A VHODNÝ PROSTOR – pro zdraví a dobrý pocit, nezablácené a od výkalů čisté a suché ustájení včetně ložiště, kde se pohybují; hrabavá drůbež potřebuje hřadovat a popelit se v hlíně; vodní drůbež potřebuje vodní hladinu

SOUKROMÍ – vhodný větší prostor pro život, který umožní odstup od ostatních zvířat v případě nutnosti (skupiny mají svoji hierarchii - poslušnost a slabší jedinec musí mít možnost úniku), matky potřebují klid na porod – prasnice si staví hnízdo, slepice potřebují hnízdo pro snášení vajec

LASKAVÉ LIDSKÉ ZACHÁZENÍ – pozitivní a laskavý přístup, zvířata pak svému člověku více důvěřují, nebojí se

MOŽNOST SVOBODNÉ VOLBY – každý jedinec má určité potřeby a různým aktivitám dává přednost podle svých přání nebo nutnosti, případně i v jinou dobu než ostatní (hraní si, odpočinek, přijímání krmiva, snášení vajec)

VŠIMNĚME SI, ŽE VŠECHNY POTŘEBY JSOU OBDOBNÉ JAKO POTŘEBY NAŠE, LIDSKÉ. DNES SE VĚTŠINOU NA TYTO POTŘEBY, BOHUŽEL, NEBERE OHLED.

Použité zdroje: Společnost pro zvířata – ZO ČSOP, film Zeptejme se zvířat- orig. Let's Ask the Animals, publikace John Webster „Welfare – životní pohoda zvířat aneb střízlivé kázání o ráji“ (orig. „Animal Welfare. A Cool Eye Towards Eden“.

Víte, že: aby krávy, kozy, ovce vytvářely ve svém vemeni mléko a lidé je pak následně dojili, musí porodit své mláďe? Délka březosti krav je 9 měsíců, koz a ovcí 150 dní, prasnic 115 dní. *Pozn: Lidé jsou jediní savci, kteří konzumují mléko jiných živočišných druhů.*

Víte, že: kravám je jejich narozené tele do dvanácti hodin po otelení odebráno? Tento nepřírozený zásah provádějí chovatelé, zejména v konvenčním (tj. běžném) a intenzivním průmyslovém zemědělství. Pro matku a mládě tato separace znamená psychické trápení a frustraci. Chovatelé tak činí proto, aby si mláďe a matka nemohly vytvořit pevnou vazbu. Lidé pak z dojnice dostanou více mléka a mohou ji dojit bez rizika, že mláďe bude z vemene sát nerovnoměrně, což by byl problém při dojení dojícím přístrojem.

Víte, že: tvrzení „jsi špinavý jako prase“ vůbec není pravdivé? Prasata jsou velmi čistotná a mají-li možnost, kálí pouze na jedno místo a odpočívají a spí na čistém, suchém místě.